

Третю групу становить положення, в яких термін «безпека» не можна звести тільки до її вузького значення й які одночасно стосуються власне «безпеки цивільної авіації». Так, ст. 37 Конвенції, визначаючи конкретні технічні питання, з яких ІКАО може затверджувати і змінювати міжнародні стандарти і рекомендації, встановлює, що вони можуть відноситися «також до таких інших питань, що стосуються безпеки повітряних сполучень, які час від часу можуть виникати» [1, с. 407].

Проблему гарантування безпеки цивільної авіації поділяють на два самостійних, хоча й взаємопов'язаних питання. По-перше, це вживання відповідних заходів і встановлення правил що до забезпечення технічно-надійної експлуатації авіаційної техніки як своєрідної «техніки безпеки». По-друге, сюди входять специфічні правові питання боротьби з актами незаконного втручання людини в діяльність цивільної авіації, що загрожують її безпеці.

Література

1. Бабак В. П. Безпека авіації / В. П. Бабак, В. П. Харченко, В. О. Максимов та ін.; за ред. В. П. Бабака. – К., 2004. – 584 с.
2. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації: Закон України від 20.02.2003 № 545-IV (ред. від 28.12.2015) // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 44.
3. Філіппов А. В. Поняття «безпека авіації» та «авіаційна безпека» в українському законодавстві та юридичній науці / А. В. Філіпов // Бюлетень Міністерства юстиції України. – № 2. – 2006. – С. 102-109.

УДК 347:656.7.072:656.7.073(043.2)

Грикун М. В., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОГОВОРОМ ПОВІТРЯНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Наслідком порушення прав споживачів транспортних послуг перевізниками є настання цивільно-правової відповідальності. Правильний аналіз даних особливостей цивільно-правової відповідальності перевізника в конкретній ситуації дасть змогу обрати споживачу транспортних послуг правильний спосіб захисту свого порушеного права.

Основними суб'єктами відповідальності за договором перевезення пасажирів, багажу (вантажу) виступають транспортні організації та

безпосередньо перевізники при неналежному виконанні зобов'язань, що впливають із договору. Неналежне виконання, відповідно до ст. 610 ЦК України, – це невиконання або виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання.

Відповідальність перевізника за порушення договору перевезення характеризується певними особливостями:

- в актах цивільного законодавства встановлено виключний перелік порушень договору, за які настає відповідальність перевізника;
- цивільним законодавством встановлено обмежену відповідальність за втрату, нестачу, псування або пошкодження вантажу (багажу);
- ПК України встановлені підстави для звільнення перевізника від відповідальності.

До порушень договору перевезення, за які настає відповідальність перевізника, належать:

- ненадання транспортного засобу;
- затримка відправлення пасажирів та порушення строку доставлення пасажирів до пункту призначення;
- прострочення доставки вантажу (багажу)
- втрата, нестача, псування або пошкодження вантажу (багажу) [3, с. 415].

Перша й основна характеристика цивільно-правової відповідальності вказує на те, що з урахуванням статей 920 і 926 Цивільного кодексу України ця відповідальність може бути договірною та позадоговірною; обмеженою та повною (у випадку, передбаченому ст. 928 ЦК України).

Під договірною відповідальністю прийнято розуміти відповідальність, що настає у випадках невиконання і неналежного виконання зобов'язання, що виникло з договору. Прикладом такої відповідальності є сплата перевізником пасажирові штрафу за затримку у відправленні транспортного засобу або запізнення у прибутті такого транспортного засобу до пункту призначення (ч. 1 ст. 922 ЦК України) [1].

Якщо порушено зобов'язання, що виникло не з договору, а з інших підстав, виникає позадоговірна (недоговірна) відповідальність. Наприклад, фізична або юридична особа, яка завдала шкоди каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я фізичній особі, зобов'язана відшкодувати потерпілому заробіток (дохід), втрачений ним внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності, а також відшкодувати додаткові витрати згідно зі ст. 1195 ЦК. Відповідальність тут настає за порушення обов'язку, встановленого не договором, а законом.

ЦК України передбачає випадки, коли норми, що регулюють позадоговірні відносини, поширюються і на окремі зобов'язання, що виникають із договорів. Тоді норми деліктної відповідальності підлягають

застосуванню незалежно від того, чи є дія, що заподіяла шкоду, необхідною для виконання даного договору. Так, у ст. 928 ЦК записано, що відповідальність перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажирів, визначається відповідно до глави 82 ЦК «Відшкодування шкоди», якщо договором або законом не встановлена відповідальність перевізника без вини. Тобто в цьому разі йдеться про шкоду, пов'язану з виконанням договору, але застосовуватимуться положення про деліктну відповідальність, оскільки є відповідна вказівка закону [2, с. 6].

Таким чином, цивільно-правова відповідальність перевізника за шкоду, завдану споживачу транспортних послуг, має свої особливості, які проявляються в тому, що: наявні різноманітні види даної відповідальності; її виникнення пов'язане з обов'язковими підставами (протиправна поведінка, шкода, вина та причинний зв'язок), і тільки у чітко визначених законом випадках може виникати за відсутності вини; обмежений характер такої відповідальності; її наслідок – застосування до перевізника санкцій майнового характеру. Отже, враховуючи всі вищезазначені характеристики цивільно-правової відповідальності перевізника за порушення договірних зобов'язань при перевезеннях пасажирів, багажу або вантажу, можна визначити її як негативний наслідок, який проявляється через передбачені законодавством санкції за правопорушення у формі відшкодування моральної та (або) матеріальної шкоди чи сплати неустойки з метою відновлення правового становища пасажирів, яке існувало до порушення.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 44.
2. Гришко У. Особливості цивільно-правової відповідальності перевізника за порушення прав споживачів транспортних послуг / У. Гришко // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 6. – С. 4-8.
3. Медведська В. В. Відповідальність перевізника за договором перевезення вантажу повітряним транспортом / В. В. Медведська // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. – 2012. – Вип. 9. – С. 414-417.